YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (viides jaosto)

15 päivänä kesäkuuta 2000 *

Asiassa C-13/99 P,

TEAM Srl, kotipaikka Rooma, edustajinaan aluksi asianajajat A. Tizzano ja G. M. Roberti, Napoli, ja sittemmin asianajaja F. Caruso, Napoli, 39 via Santa Teresa a Chiaia, Napoli,

valittajana,

jossa valittaja vaatii muutoksenhaussaan Euroopan yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen (neljännen jaoston) asiassa T-13/96, TEAM vastaan komissio, 29.10.1998 antaman tuomion (Kok. 1998, s. II-4073) kumoamista,

vastapuolena:

Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään oikeudellinen pääneuvonantaja M.-J. Jonczy ja oikeudellisen yksikön virkamies L. Gussetti, prosessiosoite

* Oikeudenkäyntikieli: italia.

Luxemburgissa c/o saman yksikön virkamies C. Gómez de la Cruz, Centre Wagner, Kirchberg,

joka oli vastaajana ensimmäisessä oikeusasteessa,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto),

toimien kokoonpanossa: ensimmäisen jaoston puheenjohtaja L. Sevón, joka hoitaa viidennen jaoston puheenjohtajan tehtäviä, sekä tuomarit P. J. G. Kapteyn, P. Jann (esittelevä tuomari), H. Ragnemalm ja M. Wathelet,

julkisasiamies: F. G. Jacobs,
kirjaaja: hallintovirkamies L. Hewlett,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen,

kuultuaan asianosaisten 24.11.1999 pidetyssä istunnossa esittämät suulliset huomautukset,

kuultuaan julkisasiamiehen 17.2.2000 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 TEAM Srl on yhteisöjen tuomioistuimeen 18.1.1999 jättämällään valituksella hakenut muutosta EY:n tuomioistuimen perussäännön 49 artiklan nojalla ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen asiassa T-13/96, TEAM vastaan komissio, 29.10.1998 antamaan tuomioon (Kok. 1998, s. II-4073; jäljempänä valituksenalainen tuomio), jolla tuomioistuin hylkäsi valittajan kanteen, jolla tämä vaati korvausta vahingosta, joka sille oli aiheutunut 16.11.1995 päivättyyn kirjeeseen sisältyneestä komission päätöksestä peruuttaa Varsovan rautatieliittymän nykyaikaistamisen toteuttamismahdollisuuksien tutkimusta koskeva tarjouspyyntömenettely ja toiseksi Varsovan risteysaseman nykyaikaistamisen toteuttamismahdollisuuksien tutkimusta koskevasta, 4.12.1995 tehdystä rajoitetusta tarjouspyynnöstä.

Asiaa koskevat oikeussäännöt, tosiseikat ja asian käsittelyn vaiheet yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa

2 Yhteisön PHARE-ohjelma perustuu taloudellisen tuen myöntämisestä tietyille Keski- ja Itä-Euroopan maille 18 päivänä joulukuuta 1989 annettuun neuvoston asetukseen (ETY) N:o 3906/89 (EYVL L 375, s. 11), etenkin siinä muodossa kuin se on muutettuna 17.9.1990 annetulla neuvoston asetuksella N:o 2698/90, jolla muutettiin asetusta N:o 3906/89, jotta taloudellinen tuki voitaisiin laajentaa koskemaan myös muita Keski- ja Itä-Euroopan maita (EYVL L 257, s. 1; jäljempänä asetus N:o 3906/89).

3 Asetuksen N:o 3906/89 3 artiklan 2 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Tämän asetuksen perusteella rahoitettavia hankkeita valittaessa on otettava huomioon saajamaan itse esittämät toivomukset."

4 General Regulations for Tenders and the Award of Service Contracts financed from PHARE/TACIS Funds -sääntöjen (tarjouspyyntöjä ja PHARE/TACIS-rahastosta rahoitettujen palvelusopimusten tekemistä koskevat yleiset säännöt, jäljempänä yleiset säännöt) 23 artiklassa säädetään tarjouspyyntömenettelyn peruuttamista tai lopettamista koskevista edellytyksistä. Mainitun artiklan 2 kohdan d alakohdan mukaan nämä edellytykset täyttyvät silloin kun poikkeukselliset olosuhteet saattavat tarjouspyyntömenettelyn tai sopimuksen tekemisen mahdottomaksi.

5 Edellä mainittujen yleisten sääntöjen 23 artiklan 3 kohdan mukaan siinä tapauksessa, että tarjouspyyntö peruutetaan, hankintaviranomainen ilmoittaa siitä sitovan tarjouksen jättäneille tarjoajille. Heillä ei ole oikeutta minkäänlaiseen korvaukseen.

6 Valituksenalaisesta tuomiosta ilmenee, että valittajana oleva TEAM Srl on Italian oikeuden mukaan perustettu insinööritoimisto, joka harjoittaa sekä talon- ja teollisrakentamista että maa- ja vesirakennustöitä ja hallinnointia sekä niihin liittyvää kunnossapitoa.

7 Komissio teki 13.6.1995 Varsovan rautatieliittymän nykyaikaistamisen toteuttamismahdollisuuksien tutkimusta koskevan rajoitetun tarjouspyynnön (jäljempänä 13.6.1995 tehty tarjouspyyntö).

8 Tarjouspyyntö lähetettiin muun muassa valittajalle ja Centralne Biuro Projektowo-Badawcze Budownictwa Kolejowegolle (Kolprojekt) (jäljempänä Kolprojekt), joka on Puolan oikeuden mukaan perustettu, valtion omistuksessa oleva yhtiö, joka tarjoaa insinööripalveluja rautatiealalla. Nämä kaksi yritystä muodostivat yhtymän ja esittivät tarjouksensa.

9 Komissio ilmoitti tarjouksensa jättäneille tarjoajille 16.11.1995 päivätyllä telekopiolla, että tarjouspyyntö oli peruutettu uusien tavoitteiden asettamisen ja urakkaehtojen muuttamisen vuoksi (jäljempänä riidanalainen päätös).

10 Komissio teki 4.12.1995 "Puolan hallituksen nimissä" uuden rajoitetun tarjouspyynnön (jäljempänä riidanalainen tarjouspyyntö). Tarjouspyynnön urakkaehdoissa todettiin, että tarjouskilpailun voittajan on työskenneltävä yhdessä Kolprojektin kanssa ja että viimeksi mainitun yhtiön osallistumista varten myönnetyt varat muodostavat 25 prosenttia hankkeen rahoituksesta.

11 Komissio ilmoitti 21.12.1995 päivätyssä telekopiossaan, että se aikoi tehdä urakkaehdoista täsmällisempiä ja että se vahvistaisi tarjousten jättämiselle uuden määräpäivän. Komissio täsmensi, että tarjouksia ei voitaisi tällä välin tehdä.

12 Kantaja ja Kolprojekt nostivat 26.1.1996 ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa kanteen, jossa ne vaativat toisaalta riidanalaisten päätöksen ja tarjouspyynnön kumoamista ja toisaalta näillä toimilla niille aiheutetun vahingon korvaamista.

13 Puolan hallitus pyysi 28.5.1996 päivätyssä telekopiossaan komissiota vetämään Varsovan rautatieliittymän tutkimuksen pois PHARE-ohjelmasta ja korvaamaan

sen muilla kiireisillä rautatiehankkeilla. Puolan hallitus totesi, että tarjousten tekeminen oli keskeytetty useaksi kuukaudeksi, että edellä mainittua liittymää oli tarkoitus nykyaikaistaa ja että uudet toiminnot eräällä toisella reitillä olivat etusijalla.

14 Komissio ilmoitti 3.6.1996 päivätyllä kirjeellä Puolan hallitukselle, että komissio oli päättänyt peruuttaa koko menettelyn yleisten sääntöjen 23 artiklan 2 kohdan d alakohdan perusteella.

15 Komissio teki 10.6.1996 päivätyllä kirjelmällä oikeudenkäyntiväitteen ja vaati, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin vahvistaisi, että lausunnon antaminen kumoamisvaatimuksista raukeaa, jättää vahingonkorvausvaatimukset tutkimatta tai, toissijaisesti, hylkää ne perusteettomina ja velvoittaa kantajan ja Kolprojektin korvaamaan vahingonkorvausvaatimuksiin liittyvät oikeudenkäyntikulut.

16 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi asiassa T-13/96, TEAM ja Kolprojekt vastaan komissio, 13.6.1997 antamassaan määräyksessä (Kok. 1997, s. II-983), että lausunnon antaminen kumoamisvaatimuksista raukeaa ja että vahingonkorvausvaatimuksia koskeva oikeudenkäyntiväite ratkaistaan pääasian yhteydessä.

17 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen neljännen jaoston puheenjohtaja poisti Kolprojektin nimen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen rekisteristä 8.5.1998 antamallaan määräyksellä, koska tämä oli luopunut kanteestaan.

18 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi 11.5.1998 päivätyllä kirjeellä tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan nojalla komissiota esittämään riidanalaista päätöstä ja tarjouspyyntöä koskevat pöytäkirjat, selvitykset ja muistiot

sekä kahta perättäistä tarjouspyyntömenettelyä koskevan, komission Puolan viranomaisten kanssa käymän kirjeenvaihdon.

19 Komissio lähetti 20.5.1998 päivätyn kirjeensä liitteenä mainitut asiakirjat vaatien kuitenkin, että asiakirjat liitettäisiin asiakirjakansioon ja annettaisiin tiedoksi kantajalle vasta sen jälkeen, kun ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on lausunut siitä, ovatko ne luottamuksellisia asiassa NMH Stahlwerke ym. vastaan komissio 10.12.1997 annetussa määräyksessä ilmaistujen periaatteiden perusteella (yhdistetyt asiat T-134/94, T-136/94—T-138/94, T-141/94, T-145/94, T-147/94, T-148/94, T-151/94, T-156/94, T-157/94, Kok. 1997, s. II-2293). Tukeakseen vaatimustaan komissio esitti, että asiakirjat liittyivät kantajayrityksen kanssa kilpailevien yritysten jättämiin tarjouksiin ja että tieto näiden asiakirjojen sisällöstä antaisi kantajalle näihin nähden perusteetonta etua.

20 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin palautti 4.6.1998 päivätyn kirjeen liitteessä komissiolle sen 20.5.1998 päivätyn kirjeen liitteenä olleet asiakirjat ja pyysi komissiota esittämään asiakirjoista sellaiset versiot, jotka eivät olisi luottamuksellisia, sekä lähettämään siitä jäljennöksen kantajalle. Samana päivänä päivätyllä kirjeellä tuomioistuin antoi kantajalle tiedoksi komission kirjeen ja ne toimet, joihin oli ryhdytty sen perusteella.

21 Komissio lähetti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle 5.6.1998 päivätyn kirjeen liitteenä mainituista asiakirjoista version, joka ei ollut luottamuksellinen, ja tarkensi samalla, että komissio ei voinut vapaasti käyttää Puolan hallitukselta tai sen viranomaisilta peräisin olevia asiakirjoja. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin lähetti kirjeen ja kyseiset asiakirjat kantajalle, joka vastaanotti ne 12.6.1998.

22 Suullinen käsittely ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa pidettiin 25.6.1998.

23 Suullisen käsittelyn aikana kantaja esitti kaksi asiakirjaa, nimittäin Puolan tasavallan liikenne- ja merenkulkuministeriön komissiolle lähettämän 21.8.1995 päivätyn kirjeen sekä luottamuksellisen version komission ja edellä mainitun ministeriön edustajien välisen kokouksen pöytäkirjasta, jossa arvioidaan 13.6.1995 tehdyn tarjouspyynnön seurauksena jätettyjä tarjouksia. Komissio, joka sai jäljennöksen asiakirjoista, esitti ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 48 artiklan 1 kohtaan vedoten, että asiakirjoja ei saisi esittää oikeudessa.

Valituksenalainen tuomio

24 Valituksenalaisen tuomion 27—30 kohdassa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa, että vaikka kantaja ei olekaan esittänyt sen vahingon tarkkaa määrää, jota se katsoo kärsineensä, kantajan esittämät vahingonkorvausvaatimukset voidaan kuitenkin ottaa tutkittavaksi, koska kantaja on selkeästi osoittanut ne seikat, joiden perusteella väitetyn vahingon laatua ja laajuutta voidaan arvioida.

25 Niiltä osin kuin on kyse sopimussuhteen ulkopuolisen yhteisön vastuun syntymisestä, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tuomion 70—72 kohdassa, että silloin kun tarjouspyyntömenettely peruutetaan, tarjouksentekijöillä ei lähtökohtaisesti ole oikeutta minkäänlaiseen korvaukseen paitsi siinä tapauksessa, että yhteisön oikeutta on rikottu tarjouspyyntömenettelyn aikana siten, että tämä on voinut vaikuttaa tarjoajan mahdollisuuksiin saada kyseessä oleva sopimus.

26 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa tuomion 73 ja 74 kohdassa, että vaikka kantaja olisikin esillä olevassa asiassa osoittanut komission rikkoneen yhteisön oikeutta tarjouspyyntömenettelyssä, tällainen mahdollinen virheellinen menettely ei olisi voinut heikentää yhtymän mahdollisuuksia saada sopimus. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen mukaan nimittäin kyseessä olevien kahden tarjouspyynnön kohteena olevan tutkimuksen peruuttaminen sinetöi yhtymän tekemän tarjouksen kohtalon. Kantaja ei ole osoittanut, että kyseinen

peruuttaminen olisi ollut yhteisön oikeuden vastaista tai että peruuttaminen olisi johtunut komission esitetystä toiminnasta. Kantaja on päinvastoin itse myöntänyt, että komission toiminta on vaikuttanut peruuttamiseen vain osittain.

27 Näiltä osin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on viitannut 28.5.1996 päivättyyn telekopioon, josta tuomioistuimen mukaan ilmenee, että Puolan tasavallan liikenne- ja merenkulkuministeriö oli esittänyt tutkimuksen peruuttamista koskevalle pyynnölleen kaksi perustetta, joista toinen liittyi ulkoisiin tekijöihin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin toteaa kantajan itse myöntäneen, että komission toiminta oli vaikuttanut peruuttamiseen vain osittain. Tästä ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on päätellyt, että komission väitetyn toiminnan ja kantajan kärsimäkseen väittämän vahingon välinen syy-yhteys ei ole riittävän välitön.

28 Saamatta jääneestä voitosta johtuvan vahingon osalta ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi tuomion 76 kohdassa, että sen edellytyksenä on, että kantajalla olisi ollut oikeus saada sopimus. Koska komissio ei ollut sidottu arviointikomitean ehdotukseen, vaan sillä oli laaja harkintavalta huomioon otettavien seikkojen osalta päätettäessä tarjouskilpailun ratkaisemisesta, kyse oli ainoastaan ennakoidusta ja hypoteettisesta vahingosta.

29 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin totesi kantajan suullisessa käsittelyssä esittämistä kahdesta asiakirjasta tuomion 79 kohdassa, ettei ollut tarpeen lausua komission tältä osin esittämästä oikeudenkäyntiväitteestä, koska kyseisillä asiakirjoilla ei ollut mitään merkitystä asian ratkaisemisen kannalta. Näitä asiakirjoja ei siis ole liitetty asian asiakirja-aineistoon eikä niitä ole otettu huomioon tuomioistuimen antamassa tuomiossa.

30 Näin ollen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin hylkäsi kanteen ja velvoitti kantajan korvaamaan kaikki vahingonkorvausvaatimuksiin liittyvät oikeudenkäyntikulut.

Muutoksenhaku

31 Valittaja vetoaa valituksensa tueksi kolmeen perusteeseen. Ensimmäinen valitusperuste koskee puolustautumisoikeuksien ja asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteen loukkaamista prosessin kulun ja etenkin tuomioistuimen 11.5.1998 toteuttamien selvittämistoimien yhteydessä; toinen peruste koskee näytön hankkimiseen liittyvien oikeudenkäyntisääntöjen rikkomista ja todisteiden vääristämistä; valittajan esittämä kolmas peruste koskee sopimussuhteen ulkopuolista vastuuta koskevien periaatteiden loukkaamista julkisten hankintojen osalta.

Ensimmäinen valitusperuste

32 Ensimmäisessä perusteessaan, joka on kaksiosainen, valittaja toteaa, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on loukannut toisaalta puolustautumisoikeuksia ja toisaalta asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatetta.

33 Koska ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi komissiota toimittamaan sille riidanalaisia tarjouspyyntöjä koskevat asiakirjat vasta 11.5.1998, vaikka näitä asiakirjoja oli kannekirjelmässä pyydetty esitettäväksi jo kaksi vuotta aikaisemmin, valittaja ei ollut voinut esittää kirjallisia huomautuksiaan näistä asiakirjoista — vaikka nämä asiakirjat olivat merkityksellisiä asian ratkaisemiseksi —, sillä suullinen käsittely pidettiin 25.6.1998. Prosessinjohtotoimi oli siten toteutettu perusteettomasti liian myöhään.

34 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin ollen päättänyt asiakirjojen merkityksestä ja luottamuksellisuudesta kysyen ainoastaan komission kantaa, mikä taas on katsottava asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteen loukkaamiseksi.

35 Ensimmäiseksi on todettava, että EY:n perustamissopimuksen 168 a artiklan (josta on tullut EY 225 artikla) ja EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan muutosta voidaan hakea vain oikeuskysymyksiä koskevilta osin. Viimeksi mainitun määräyksen perusteella muutoksenhaun perusteena saadaan käyttää yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelta puuttuvaa toimivaltaa, asian käsittelyssä yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunutta oikeudenkäyntivirhettä, joka on hakijan edun vastainen, tai yhteisön ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunutta yhteisön oikeuden rikkomista (ks. asia C-7/95 P, Deere v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok. 1998, s. I-3111, 18 kohta ja asia C-8/95 P, New Holland Ford v. komissio, tuomio 28.5.1998, Kok. 1998, s. I-3175, 22 kohta).

36 Näin ollen yhteisöjen tuomioistuimella on toimivalta tutkia, onko ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa tapahtunut oikeudenkäyntivirheitä, jotka ovat valittajan edun vastaisia, ja yhteisöjen tuomioistuimen on varmistettava, että yhteisön oikeuden yleisiä periaatteita ja todistustaakkaa ja asian selvittämistä koskevia menettelysääntöjä on noudatettu (ks. mm. asia C-185/95 P, Baustahlgewebe v. komissio, tuomio 17.12.1998, Kok. 1998, s. I-8417, 19 kohta).

37 Ensimmäisen valitusperusteen ensimmäisestä osasta, joka koskee prosessin kohtuutonta kestoa ja jossa kafitaja viittaa etenkin ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen määräämiin selvittämistoimiin, on todettava ensinnäkin, että tuomioistuinta pyydettiin ratkaisemaan oikeudenkäyntiväite, jonka se ratkaisikin 13.6.1997 antamallaan määräyksellä. Vasta tämän jälkeen voitiin aloittaa vahingonkorvauskannetta koskeva kirjallinen menettely. Tämän jälkeen tuomioistuimen oli ratkaistava, mikä on Kolprojektin asema oikeudenkäynnissä, ja tämä asema selvisi tuomioistuimelle täysin vasta vastaajan 8.10.1997 jättämästä vastauskirjelmästä. Määrättyään Kolprojektin nimen poistettavaksi tuomioistuimen rekisteristä 8.5.1998, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin pyysi 11.5.1998 komissiota toimittamaan sille valittajan vaatimat asiakirjat.

38 Toiseksi on huomattava, että asiakirja-aineistosta käy ilmi, että valittaja on vastaanottanut 12.6.1998 eli melkein kaksi viikkoa ennen suullista käsittelyä sellaiset versiot komission toimittamista asiakirjoista, jotka eivät ole luotta-

muksellisia. Valittajalla oli siten riittävästi aikaa tutustua asiakirjoihin ja halutessaan mahdollisuus esittää niistä huomautuksia.

39 Näin ollen valittaja ei voi perustellusti väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi loukannut valittajan puolustautumisoikeuksia määräämällä prosessinjohtotoimista liian myöhään tai toisaalta ajallisesti liian lähellä suullista käsittelypäivää.

40 Ensimmäisen valitusperusteen toisesta osasta, joka koskee komission 11.5.1998 määrätyn selvittämistoimen seurauksena ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimittamien asiakirjojen käsittelyä, on todettava, että yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen työjärjestyksen 64 artiklan mukaan tuomioistuin voi päättää prosessinjohtotoimista, joihin voi kuulua asianosaisten pyytäminen esittämään asiaan liittyviä asiakirjoja ja asiakirjojen otteita.

41 Näiltä osin työjärjestyksen 64 artiklan 4 kohdassa säädetään seuraavaa:

"Kukin asianosainen voi asian käsittelyn missä vaiheessa tahansa ehdottaa prosessinjohtotoimiin ryhtymistä tai niiden muuttamista. Tässä tapauksessa muita asianosaisia kuullaan ennen kuin näistä toimista määrätään.

Jos asian käsittelyyn liittyvät olosuhteet sitä edellyttävät, yhteisöjen ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ilmoittaa asianosaisille suunnitelluista toimista ja antaa niille mahdollisuuden esittää huomautuksensa suullisesti tai kirjallisesti."

42 Tässä tapauksessa on riidatonta, että valittaja on pyytänyt tiettyjen asiakirjojen esittämistä ja että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on hyväksynyt tämän pyynnön kuultuaan komissiota, tutkittuaan komission toimittamat asiakirjat ja ilmaistuaan kantansa komission 20.5.1998 päivätyssä kirjeessä esittämään väitteeseen, joka koski asiakirjojen luottamuksellisuutta.

43 Edelleen on riidatonta, että komission 20.5.1998 ja 5.6.1998 päivätyt kirjeet, jotka sisältävät väitteet mainittujen asiakirjojen luottamuksellisuudesta, sekä tuomioistuimen 4.6.1998 esittämä ensimmäinen kannanotto on annettu valittajalle tiedoksi.

44 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimessa käsitellystä asiakirja-aineistosta ei kuitenkaan käy ilmi, että valittaja olisi kirjallisesti kiistänyt komission esittämät väitteet, eikä myöskään 25.6.1998 pidetyn suullisen käsittelyn pöytäkirjasta ilmene, että valittaja olisi tältä osin esittänyt kanneperusteen.

45 Näin ollen on todettava, että valittaja ei voi perustellusti väittää, että valituksenalainen tuomio olisi annettu asianosaisten prosessuaalisen yhdenvertaisuuden periaatteen vastaisesti.

46 Tästä seuraa, että ensimmäinen valitusperuste on hylättävä.

Toinen valitusperuste

47 Toisessa valitusperusteessaan valittaja esittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on menetellyt virheellisesti, kun se on valituksenalaisen tuomion

79 kohdassa kiistänyt perusteettomasti valittajan istunnossa esittämien asiakirjojen merkittävyyden ja kun se ei ole lisännyt asiakirjoja asiakirja-aineistoon. Koska nämä asiakirjat osoittavat komission menettelyn lainvastaisuuden ja komission ratkaisevan aseman tarjouspyyntömenettelyn muuttamisessa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on näin menetellessään ottanut kantajan esittämät todistustosiseikat vääristyneellä tavalla huomioon ja valituksenalaisesta tuomiosta puuttuvat näiltä osin perustelut, minkä vuoksi tuomio on kumottava.

48 Tältä osin on todettava, että yhteisöjen tuomioistuimella ei ole toimivaltaa määrittää asian tosiseikastoa eikä lähtökohtaisesti myöskään arvioida sitä selvitystä, johon ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on asian tosiseikastoa määrittäessään tukeutunut. Silloin, kun tämä selvitys on saatu asianmukaisesti ja asian selvittämistä sekä todistustaakkaa koskevia menettelysääntöjä ja yleisiä oikeusperiaatteita on noudatettu, ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tehtävänä on arvioida sille esitetyn selvityksen arvoa todisteina. Todisteiden arviointi ei siten ole, paitsi silloin kun on kyse niiden vääristelemisestä, sellainen oikeuskysymys, joka kuuluisi yhteisöjen tuomioistuimen harjoittaman valvonnan piiriin (em. asia Baustahlgewebe v. komissio, tuomion 24 kohta).

49 Kysymys ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tuomion perustelujen ristiriitaisuudesta tai puutteellisuudesta kuitenkin on oikeuskysymys, minkä vuoksi se voi olla muutoksenhaun kohteena (ks. etenkin em. asia Baustahlgewebe v. komissio, tuomion 25 kohta).

50 Tässä tapauksessa on todettava, että viitatessaan aikaisempiin perusteluihinsa, joiden mukaan valittajan istunnossa esittämillä asiakirjoilla ei ollut mitään merkitystä riidan ratkaisemisessa, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on oikeudellisesti riittävällä tavalla perustellut päätöksensä siitä, ettei asiakirjoja liitetä asiakirja-aineistoon.

51 Ei näytä siltä, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin olisi näin tehdessään ottanut valittajan esittämän todisteita koskevan kanneperusteen vääristyneellä tavalla huomioon.

52 Tästä seuraa, että toinen valitusperuste on hylättävä.

Kolmas valitusperuste

53 Kolmannen valitusperusteen ensimmäisessä osassa valittaja väittää, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on arvioinut väärin vahingon, jota valittaja on vaatinut korvattavaksi. Tämä vahinko ei itse asiassa ole seurausta siitä, ettei sopimusta ole tehty, vaan se on aiheutunut menetetyistä mahdollisuuksista.

54 Valittajan mukaan julkisten hankintojen osalta on riidatonta, että tarjouspyyntömenettelyn ollessa lainvastainen tarjoaja, joka on noudattanut tarjouspyyntömenettelyn sääntöjä, voi pyytää korvausta vahingosta, joka sille on aiheutunut menetetyistä mahdollisuuksista tarjouskilpailussa sekä kustannuksista ja kuluista, jotka ovat syntyneet osallistumisesta kyseiseen menettelyyn.

55 Valittaja toteaa, että tässä tapauksessa sillä oli erittäin hyvät mahdollisuudet saada 13.6.1995 tehdyn tarjouspyynnön mukainen sopimus ja että jättäessään soveltamatta edellisessä kohdassa mainittuja korvausperiaatteita, ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen. Valituksenalainen tuomio on niin ikään perusteltu tältä osin puutteellisesti.

56 Tältä osin valituksenalaisen tuomion 71—75 kohdasta ilmenee selkeästi, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on todellisuudessa tutkinut kantajan vaatimuksen niiltä osin kuin se koski menetettyä mahdollisuutta saada 13.6.1995 tehdyn tarjouspyynnön mukainen sopimus.

57 Näin ollen kolmannen valitusperusteen ensimmäinen osa on hylättävä.

58 Kolmannen valitusperusteen toisessa osassa valittaja vetoaa siihen, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin oli tehnyt virheellisen päätelmän syy-yhteydestä arvioidessaan, että vahinko ei ollut syntynyt komission laittomien toimien tai menettelytapojen vuoksi, vaan pikemminkin toteuttamismahdollisuuksien tutkimuksen peruuttamisen vuoksi, josta Puolan viranomaiset olivat itse päättäneet.

59 Valittajan mukaan Puolan hallituksen myöhemmin tekemät päätökset on tehty ainakin osittain komission lainvastaisten menettelytapojen takia.

60 Tältä osin valittaja väittää tässä tapauksessa olevan selvää, että arviointikomitea oli suositellut valittajaa tarjouskilpailun voittajaksi, että komissio oli ilmoittanut olevansa eri mieltä komitean kanssa ja haluavansa uuden tarjouspyynnön esittämisen sijasta jo ensimmäisen menettelyn perusteella jätettyjen tarjousten uudelleenarvioimista, että Puolan liikenne- ja merenkulkuministeriön neuvonantaja oli arvellut, ettei komission tekemä päätös ollut perusteltu, ja epäillyt komission ehdottoman menettelyn laillisuutta ja että, kuten arviointikomitean 13.9.1995 pidetyn kokouksen pöytäkirjasta ilmenee, Puolan tasavallan edustaja kyseisessä komiteassa, Kozuchowski, oli kokouksessa kieltäytynyt hyväksymästä uutta menettelyä ja allekirjoittamasta komission laatimaa pöytäkirjaa.

61 Näin ollen valittaja väittää, että Puolan hallituksen päätös vetää Varsovan rautatieliittymää koskeva tutkimus pois PHARE-ohjelmasta ei ole seurausta Puolan hallituksen itsenäisestä valinnasta vaan se on ollut komission huolimattomuuden ja mielivaltaisten asiaan puuttumisten väistämätön seuraus. Puolan viranomaiset ovat päinvastoin kannattaneet sitä, että sopimus annettaisiin yritykselle, joka arviointikomitean arvioinnin mukaan on tehnyt parhaimman tarjouksen. Sopimuksen tekemisen viivästyminen, joka on aiheutunut ainoastaan komission

laittomista menettelytavoista, on ollut tärkein syy siihen, että päätös hankkeen peruuttamisesta tehtiin.

62 Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on siten tehnyt oikeudellisen virheen niiltä osin kuin se syy-yhteyttä arvioidessaan ei ole ottanut huomioon, että vahinko, johon tässä yhteydessä vedotaan, on syntynyt komission säännönvastaisesta toiminnasta tarjouspyyntömenettelyn hallinnoimisessa, ja niiltä osin kuin se ei ole ottanut huomioon, että vahinko oli syntynyt ennen kuin edellä mainittu peruuttamispäätös tehtiin. Ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin ei valittajan mukaan myöskään ole ottanut huomioon sitä merkitystä, mikä on sellaisten yritysten suojelemisella, joiden oikeutettuja intressejä tarjouskilpailun sääntöjenvastainen hallinnoiminen loukkaa. Valituksenalaisesta tuomiosta puuttuvat myös näiltä osin perustelut.

63 On syytä todeta, että EY:n perustamissopimuksen 168 a artiklan (josta on tullut EY 225 artikla) ja EY:n tuomioistuimen perussäännön 51 artiklan mukaan valituksessa saadaan tukeutua vain oikeussääntöjen rikkomista koskeviin perusteisiin eikä valitusta siis miltään osin saa kohdistaa tosiasiakysymysten arviointiin. Ainoastaan ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on toimivaltainen toisaalta määrittämään ratkaisun perustaksi asetettavan tosiseikaston, lukuun ottamatta sellaisia tapauksia, joissa määritetyn tosiseikaston paikkansapitämättömyys käy ilmi ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimelle toimitetusta aineistosta, ja toisaalta arvioimaan tätä tosiseikastoa (ks. mm. em. asiat Deere v. komissio, tuomion 21 kohta ja New Holland Ford v. komissio, tuomion 25 kohta).

64 Valituksessa on lisäksi ilmoitettava täsmällisesti kaikki ne tuomion kohdat, joiden kumoamista vaaditaan, sekä oikeudelliset väitteet, joilla tätä vaatimusta tuetaan (asia C-19/95 P, San Marco v. komissio, määräys 17.9.1996, Kok. 1996, s. I-4435, 37 kohta).

65 On todettava, että ensiksikin niiltä osin kuin valittaja esittää, että vahinko on syntynyt erilaisten komission toteuttamien toimien ja laittomien menettelytapojen vuoksi, valittaja riitauttaa ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimen tekemän todistusharkinnan ja näin ymmärrettynä valitusperuste on jätettävä tutkimatta.

66 Toiseksi niiltä osin kuin valittajan esittämä argumentaatio on ymmärrettävä siten, että sillä pyritään osoittamaan, että ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuin on tehnyt oikeudellisen virheen katsoessaan, ettei syy-yhteys valittajan väittämän vahingon ja komission moitittujen menettelytapojen välillä ole ollut riittävän välitön, koska komission toiminta oli vain yksi niistä syistä, joiden takia Puolan hallitus teki päätöksen pyytää Varsovan rautatieliittymää koskevan tutkimuksen vetämistä pois PHARE-ohjelmasta, on todettava, että valittaja ei vetoa mihinkään erityiseen oikeusperusteeseen tätä väitettä tukeakseen ja että yhteisöjen tuomioistuimen toimivaltaan ei muutoksenhaun yhteydessä kuulu viran puolesta tutkia tällaista perustetta.

67 Tästä seuraa, että myös kolmannen valitusperusteen toinen osa on hylättävä.

68 Edellä esitetyn perusteella mitään valittajan esittämistä valitusperusteista ei voida hyväksyä ja näin ollen valitus on hylättävä.

Oikeudenkäyntikulut

69 Yhteisöjen tuomioistuimen työjärjestyksen 122 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan yhteisöjen tuomioistuin päättää oikeudenkäyntikuluista silloin, kun valitus on perusteeton tai kun valitus on perusteltu ja yhteisöjen tuomioistuin ratkaisee itse riidan lopullisesti. Saman työjärjestyksen 69 artiklan 2 kohdan mukaan, jota sovelletaan 118 artiklan nojalla muutoksenhakumenettelyyn, asianosainen, joka häviää asian, velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut, jos vastapuoli on sitä vaatinut. Koska komissio on vaatinut valittajan velvoittamista korvaamaan oikeudenkäyntikulut ja koska valittaja on hävinnyt asian, se on velvoitettava korvaamaan oikeudenkäyntikulut.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (viides jaosto)

on antanut seuraavan tuomiolauselman:

1) **Valitus hylätään.**

2) **TEAM Srl velvoitetaan korvaamaan oikeudenkäyntikulut.**

Sévon Kapteyn Jann

Ragnemalm Wathelet

Julistettiin Luxemburgissa 15 päivänä kesäkuuta 2000.

R. Grass D. A. O. Edward

kirjaaja viidennen jaoston puheenjohtaja